

„Provodenje preventivnih radionica „Klikni za nenasilje! Angažiraj se za sigurnost“ u zagrebačkim osnovnim i srednjim školama“

Tijekom veljače i ožujka smo u zagrebačkim osnovnim i srednjim školama održali četiri preventivne radionice u sklopu projekta „Klikni za nenasilje! Angažiraj se za sigurnost!“. S 193 učenika iz Osnovne škole Čučerje, Osnovne škole Luka Sesvete, Industrijsko strojarske škole Zagreb i Upravne škole Zagreb smo pričali o tome kako sukobi nastaju i kako ih možemo nenasilno riješiti, kako prepoznati i spriječiti nasilje i koji oblici elektroničkog nasilja su danas rašireni.

Učenici iz navedenih škola su predlagali mnoga kreativna rješenja i zaključili smo kako je u današnje vrijeme vrlo lagano napisati negativan komentar ili poslati uvredljivu poruku, ali da to sa sobom nosi svoje posljedice zbog toga je važno o tome što više pričati i osvijestiti koliko naše riječi i postupci mogu djelovati na druge oko nas.

Projektne aktivnosti provele su se uz finansijsku podršku Grada Zagreba.

U nastavku slijedi opis svih radionica za one koji žele znati više o njima:

Radionice „Klikni za nenasilje! Angažiraj se za sigurnost“

1. Radionica: “Klikni za nenasilje”

OPĆI CILJ:

- prepoznavanje nasilja

OČEKIVANA ODGOJNO – OBRAZOVNA POSTIGNUĆA UČENIKA (ishodi):

Učenice i učenici će nakon radionice moći:

- prepoznati nasilna ponašanja u okolini, posebice razliku između zadirkivanja inasilnog komuniciranja
- opisati različite oblike nasilja
- osvijestiti različite uloge i njihova obilježja tijekom nasilja (žrtva, počinitelj ipromatrač), posebice naglašavajući važnost uloge promatrača

VREMENSKI OKVIR:

- 45 minuta – 60 minuta

OPIS AKTIVNOSTI:

1. Točno ili netočno, pitanje je sad?

Opis aktivnosti: Na početku radionice, voditelj/ica podijeli sudionicima listić na kojemu su napisane tvrdnje i zamoli ih da zaokruže jesu li tvrdnje točne ili netočne (*Dodatak 1 -Tvrđnje o nasilju*). Zatim im objasni kako će odgovore dobiti kroz ovu radionicu tako što će se vraćati na tvrdnje sukladno temama koje će obrađivati.

Potrebno vrijeme: 7 minuta

Alternativna aktivnost za srednjoškolsku skupinu:

Rad u skupinama - koje oblike nasilja prepoznajemo u okolini?

Opis aktivnosti: Sudionici se podijele u 4-6 manjih grupa (s 3-5 učenika). Grupedobivaju zadatke:

1. Napisati na plakat svoja imena
2. Definirati nasilje - napisati svoju grupnu definiciju
3. Raspraviti o nekim situacijama i oblicima nasilja koje primjećuju u svojoj okolini
4. Opisati na plakat kroz nekoliko riječi 1-3 situacije u kojima je bilo nasilja.

Potrebno vrijeme: 7 minuta

2. Definiranje nasilja

Opis aktivnosti: Voditelj/ica potiče sudionike na grupnu diskusiju kroz sljedeća pitanja: "Kako biste opisali što je nasilje?", "Kako izgleda nasilje i koja je razlika izmeđunasilja i zezanja?". Nakon njihovih odgovora voditelj/ica podijeli s njima odgovor što je nasilje, karakteristike nasilja (tad se daje odgovor na prvu tvrdnju) i razlike između nasilja i zezanja.

Potrebno vrijeme: 5 minuta

3. Oblici nasilja

Opis aktivnosti: Voditelj/ica uvodi sudionike u temu oblike nasilja te im postavlja sljedeća pitanja: "Koje sve oblike nasilja razlikujete?", "Koja sve ponašanja mogu biti nasilna?", "Gdje se sve nasilje događa?". Nakon rasprave im voditelj/ica čita odgovor za drugu tvrdnju. Zatim ih upoznaje sa svim oblicima nasilja: fizičko nasilje, emocionalno ili psihičko nasilje, verbalno nasilje, seksualno uzneniranje i nasilje, ekonomsko nasilje, kulturno nasilje i cyberbullying - nasilje putem interneta na način da ih podijeli u šest grupa i podijeli papiriće s primjerima nasilja koje će morati razvrstati u pripadajuću vrstu nasilja (*Dodatak 2 - Oblici nasilja*). Nakon što razvrstaju primjere, svaka grupa čita po jednu vrstu nasilja i njegove pripadajuće primjere.

Potrebno vrijeme: 20 minuta

4. Jesi li žrtva, počinitelj ili promatrač?

Opis aktivnosti: Voditelj/ica ih potiče da razmisle jesu li ikada bili u nekoj od ovih uloga i jesu li doživjeli ili prepoznali nasilje u svojoj okolini. Zatim ih podijeli u manje grupe te im podijeli tri siluete čovjeka (za svaku siluetu po jednu ulogu). Nakon toga im da uputu da si uzmu dovoljno vremena i razmisle što osjeća i misli svaka silueta i kako se ponaša. Svoje odgovore mogu zapisati tako da osjećaje pišu unutar siluete, misli u glavu siluete, a ponašanja izvan tijela oko ruku i nogu (*Dodatak 3 - Žrtva, počinitelj, promatrač*). Nakon grupnog rada, svaka grupa dobiva vrijeme za predstavljanje svog rada, a voditelj/ica njihove odgovore nadopunjuje s karakteristikama žrtve, počinitelja i promatrača i naglašava kako je uloga promatrača izuzetno važna kako bi se lanac nasilja prekinuo (odgovor na treću tvrdnju).

Potrebno vrijeme: 13 minuta

POTREBNI MATERIJALI I RESURSI:

- PowerPoint prezentacija "Klikni za nenasilje"
- Dodatak 1 - Tvrđnje o nasilju
- Dodatak 2 - Oblici nasilja
- Dodatak 3 - Žrtva, počinitelj, promatrač
- Plakati

2. Radionica: "Električno nasilje = cyberbullying"

OPĆI CILJ:

- prepoznavanje nasilja na internetu

OČEKIVANA ODGOJNO – OBRAZOVNA POSTIGNUĆA UČENIKA (ishodi):

Učenice i učenici će nakon radionice moći:

- osvijestiti opasnosti i posljedice komuniciranja putem društvenih mreža s posebnim naglaskom na govor mržnje
- osvijestiti prisutnost električnog nasilja u okolini
- upoznati s različitim pojmovima koji se vežu uz električno nasilje
- opisati različite načine samozaštite na internetu

VREMENSKI OKVIR:

- 45 minuta – 60 minuta

1. Hate komentari

Opis aktivnosti: Voditelj/ica prikaže sudionicima jednu sliku (npr. djevojku u haljini ilimomak u izlasku) i objašnjava sudionicima zadatku da moraju napisati jedan dobar komentar i jedan zao („hate“) komentar na post-it papirić. Nakon što su svi sudionici toučinili, voditelj/ica objašnjava kako će u svrhu ove aktivnosti glumiti tu djevojku ili momka dok će oni čitati na glas jedan dobar i jedan „hate“ komentar. Isto tako, bitno je naglasiti kako svatko tko čita komentare mora voditelja/icu pogledati u oči i ne smije mijenjati napisane „hate“ komentare. Nakon čitanja komentara može se napraviti kratkapauza kako bi sudionici imali vremena razmisliti o onome što su napisali. Potom slijedi rasprava koja se može potaknuti sljedećim pitanjima: „Je li vam bilo teže za napisati ili za pročitati?; Jeste li se osjećali ugodno dok ste čitali „hate“ komentar?; Je li vam bilo teško gledati me u oči tijekom čitanja?; Mislite li da je „hate“ komentar lakše napisati iz sigurnosti svog doma, ako da, zašto?; Biste li uljepšali „hate“ komentar da sam vam u početku rekao/la da će se taj komentar pročitati?“. Kao zaključak, voditelj/ica se može pozvati na četvrtu tvrdnju iz prve radionice.

Potrebno vrijeme: 20 minuta

2. Što je cyberbullying?

Opis aktivnosti: Voditelj/ica prije ove radionice napravi anonimnu online anketu (npr.u Google Formsu) sa sljedećim pitanjima: Poznaješ li nekoga tko je bio žrtva cyberbullyinga? (da/ne); Jesi li bio žrtva cyberbullyinga iliti elektroničkog nasilja? (da/ne); Jesi li ikada sudjelovao ili vršio/la online zlostavljanje? (da/ne)) te na satu zamoli sudionike da ispune anketu preko mobitela. Zatim im voditelj/ica može pokazati odgovore na grupnoj razini te ih upoznati koja su sve obilježja cyberbullyinga (voditelj/ica se može pozvati na petu i šestu tvrdnju).

Potrebno vrijeme: 6 minuta

3. @saznaj_više

Opis aktivnosti: Voditelj/ica dijeli sudionicima radni listić „@saznaj_vise“ (*Dodatak 4 - @saznaj_više*) te prolazi zajedno s njima pojmom po pojmom (masquerading, sexting, happy-slapping, revenge porn, online outing, catfishing, flaming, trolling). Sudionike se pozovena zajedničku diskusiju o pojmovima pomoći pitanja: „Jeste li čuli za taj pojmom?; Što mislite o tome?; Jeste li ga kad doživjeli? i sl.“

Potrebno vrijeme: 5 minuta

4. Kako se zaštiti na internetu?

Opis aktivnosti: Voditelj/ica podijeli sudionicima papiriće i zamoli ih da napišu načine kako se zaštiti na internetu. Nakon toga na razini cijele grupe izrađuju plakat kojeg mogu sačuvati, a voditelj/ica im može pripomoći prilikom izrade plakata. Voditelj/ica može zaključiti ovu aktivnost sa sljedećom rečenicom: „Može se činiti kao da nema izlaza iz situacije, a učinci mogu potrajati dugo i utjecati na nas na razne načine, ali to se može prevladati i možemo vratiti samopouzdanje i zdravlje. Važno je upamtiti kako postoji izlaz iz svake pa tako i ovakve situacije.“.

Potrebno vrijeme: 14 minuta

POTREBNI MATERIJALI I RESURSI:

- PowerPoint “Cyberbullying”
- Post it papirići
- Google Forms - anketa
- Plakati

3. Radionica: Nije "ljubav" ako boli

OPĆI CILJ:

- prevencija nasilja u mladenačkim vezama i primjereno reagiranje u slučajunasilja

ČEKIVANA ODGOJNO – OBRAZOVNA POSTIGNUĆA UČENIKA (ishodi):

Učenice i učenici će nakon radionice moći:

- prepoznati nasilna ponašanja u vezi
- osvijestiti zašto osoba ostaje u nasilnoj vezi
- upoznati se s načinima kako pomoći osobi koja je u nasilnoj vezi

VREMENSKI OKVIR:

- 45 minuta – 60 minuta

1. Krugovi ljubavi - I. dio

Opis aktivnosti: Na ploči se nalaze 3 kruga. Učenice i učenici pišu vlastite odgovore natvrđnje na način da na svaku tvrdnju odgovaraju na post it papir različite boje:

Za mene je ljubav ____ (rozi)

Za mene je ljubavna veza _____ (plavi)

Lijepe svoje odgovore u 2 dogovorenog kruga, a treći ostaje prazan. Odgovori se čitaju grupno uz poticanje uvažavanja različitosti.

Potrebno vrijeme: 8 minuta

2. Mitovi o vezama

Opis aktivnosti: Zajedničku raspravu voditelj/ica započinje pozivajući sudionike da istaknu tvrdnje, izreke i komentare koji se ponavljaju u njihovoj okolini o ljubavnim vezama. Pita sudionike jesu li čuli za koju od tvrdnji. Primjeri: Mladi ne znaju ništa o ljubavi. Ljubomora je znak da je nekome stalo. Dečki nikad ne plaču. Tko se tuče taj se voli. Opravdano je na prijevaru u vezi odgovoriti nasiljem. Tko se tuče, taj se voli. Sama si je kriva što ostaje u vezi sa zlostavljačem. Ako netko ostane u nasilnoj vezi znači da mu se nasilje sviđa. Voditeljica se kratko osvrne na mitove i tvrdnje koje su mladi iznijelile na još neke koji su prisutni npr. često se u javnosti može čuti pitanje "zašto osoba ostaje u nasilnoj vezi ili zašto netko trpi nasilje" koja se često koriste kao oblik okrivljavanja žrtve, a mnogo žrtva je prekinula nasilnu vezu, ali time nasilje nije automatski prestalo. Važna je uloga svih nas da promislimo što možemo zajedno učiniti borbi protiv nasilja.

Potrebno vrijeme: 10 minuta

3. Raspravljanje o mitovima

Opis aktivnosti:

Sudionici se podijele u grupe. Svaka grupa dobiva papir sa siluetom ruke i iznad nje oblaka (*Dodatak 5 - Raspravljanje o mitovima*).

Korak 1. Svaka grupa bira neke od tvrdnji iz prethodnog razgovora te ih komentira i piše svoje odgovore i razmišljanja u dlan ruke (kako bi odgovorili na tvrdnju, odnosno argumente za i protiv tvrdnje te prepoznaju li da neke tvrdnje ili argumenti podržavaju ili promoviraju nasilje).

Tvrđnje koje se predlažu za raspravu (ako sudionici ne predlože svoje):

- Tko se tuče taj se voli ili nije ljubav ako boli?!
- Biramo li što ćemo s ljubomorom? Kako reagirati na prevaru u vezi?
- Događa li se da netko ostaje u nasilnoj vezi i znate li iz kojih razloga? Kod prekidaveze prestaje li odmah i nasilje?

Zatim prezentiraju odgovore.

Korak 2.Grupe dobivaju zadatke u prste napisati 5 nenasilnih izbora reagiranja na probleme u vezama te u oblak predložiti kako bi pomogli žrtvi nasilja u vezi. Zatim predstavljaju svoje odgovore.

Potrebno vrijeme: 20 minuta

4. Krugovi ljubavi - II. dio

Opis aktivnosti: Za kraj sudionici ponovno uzimaju post it papire (zelene boje) tesvatko za sebe piše po kojim znakovima i ponašanjima prepoznaju zdravu, podržavajuću i kvalitetnu vezu u kojoj sami žele biti. Lijepe svoj post it papir u preostali 3. krug na ploči.

Potrebno vrijeme: 7 minuta

POTREBNI MATERIJALI I RESURSI:

- PowerPoint "Nije ljubav ako boli"
- Post it papirići (rozi, plavi i zeleni)
- Dodatak 5 - Raspravljanje o mitovima

4. Radionica „Sukob ili suradnja“

OPĆI CILJ:

- jačanje kapaciteta mladih za nenasilno rješavanje sukoba i primjерено reagiranje slučaju nasilja

OČEKIVANA ODGOJNO – OBRAZOVNA POSTIGNUĆA UČENIKA (ishodi):

Učenice i učenici će nakon radionice moći:

- osvijestiti proces nastanka sukoba
- prepoznati vrste sukoba
- upoznati se s različitim strategijama rješavanja sukoba

VREMENSKI OKVIR:

- 45 minuta – 60 minuta

1. S kim se najviše sukobljavaš?

Opis aktivnosti: Voditelj/ica potiče kratku raspravu i kritičko razmišljanje pitanjima poput što za njih predstavlja sukob i s kim se najviše sukobljavaju.

Potrebno vrijeme: 5 minuta

2. Vrste sukoba

Opis aktivnosti: Voditelj/ica objašnjava definiciju sukoba i kako ono nastaje. Zatim ih dijeli u grupe i daje papiriće (*Dodatak 6 - Primjeri sukoba*) na kojima su napisani po tri primjera za svaku vrstu sukoba i daje im za zadatak da primjere pridruže sukobu kojem pripada:

- unutarnji sukob - 1. što prvo napraviti kada dođem doma?, 2. što da danas gledam na Netflixu - seriju ili film?, 3. što bih mogao/la sutra obući - bijele ili crne teniske?
- sukob među pojedincima - 1. svađa s bratom/sestrom zbog prebacivanja kanalana TV-u, 2. svađa s partnerom zbog nejavljanja na mobitel, 3. svađa s mamom zbog nepospunjene sobe,
- sukobi unutar grupe - 1. svađa među kolegama na poslu, 2. svađa u nogometnoj momčadi, 3. svađa u A razredu,
- međugrupni sukobi - 1. sukob navijača Dinama i Hajduka, 2. sukob učenika A i Brazreda, 3. sukob lijeve i desne političke orijentacije,
- sukobi između zajednica - 1. sukob između različitih vjerskih zajednica u istoj državi, 2.

sukob između različitih nacionalnosti u istoj državi

- međunacionalni sukob - 1. rat između dviju ili više država, 2. teroristički napadi zbog sukoba između dvije ili više država, 3. bojkot uvoza i izvoza robe zbog svađeviju ili više država

Zatim ih voditelj/ica može potaknuti da sami nadopisu još neki primjer za svaku vrstu sukoba i predstave grupni rad.

Potrebno vrijeme: 25 minuta

3. Načini rješavanja sukoba

Opis aktivnosti: Voditelj/ica ih upoznaje s dvjema orientacijama (orientacija na suradnju i orientacija na natjecanje) te ih potiče na razmišljanje sa sljedećim pitanjima: "Je li dobro sukobiti se?", "Što dovodi do sukoba?", "Jeste li više orientirani na suradnju ili na natjecanje?". Nakon grupe rasprave, voditelj/ica prikazuje moguće strategije ponašanja u sukobu prema modelu dvostrukе brige (popuštanje, izbjegavanje, kompromis, suradnja i natjecanje). Zatim ih podijeli u 5 grupe koje će predstavljati navedene moguće strategije u rješavanju sukoba i sve grupe će dobiti dva ista primjera situacije samo što će sukladno odabranoj strategiji morati doći do rješenja (*Dodatak 7 - Primjena strategija rješavanja sukoba*). Primjeri su sljedeći:

1. Brat ili sestra stalo uzima tvoju odjeću bez pitanja, a to te užasno živcira. Što ćeš učiniti?
2. Tvoj/a prijatelj/ica se krenuo/la družiti s osobom koja ti se nikako ne sviđa i sveviše vremena provodi s njim/njom vrijeme. Što ćeš učiniti?

Voditelj/ica im zada zadatku da na temelju ovih primjera osmisle kratki scenarij i ishodsukladno odabranoj strategiji.

Potrebno vrijeme: 15 minuta

POTREBNI MATERIJALI I RESURSI:

- PowerPoint "Sukob ili suradnje"
- Dodatak 6 - Primjeri sukoba
- Dodatak 7 - Primjena strategija rješavanja sukoba